

Handläggare
Joakim Olsson
Telefon: 08-50819207

Till
Farsta stadsdelsnämnd
2025-01-02

Promemorian - Aktivitetskrav inom försörjningsstödet – för arbete, egenförsörjning och nationell likformighet (Ds 2024:29).

Svar på remiss från kommunstyrelsen

Förvaltningens förslag till beslut

Stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen av förslag till aktivitetskrav inom försörjningsstöd – för arbete, egenförsörjning och nationell likformighet.

Sammanfattning

Utredning genomförd på uppdrag av Regeringskansliet gällande införande av aktivitetskrav för vuxna som uppbär försörjningsstöd har presenterats. Syftet är att minska passivitet, stärka individens väg till egenförsörjning samt förbättra rättssäkerhet och likformighet i handläggningen.

Förvaltningen är positiv till att personer med försörjningsstöd erhåller kompletterande aktiviteter till Jobbtorg Stockholms insatser för att närma sig arbetsmarknaden. Men ser ett par utmaningar med förslaget som individuell bedömning, finansiering och samordning med arbetsförmedlingen, Försäkringskassa och region.

Bakgrund

Regeringskansliet tillsatte i april 2022 en utredning för att analysera möjligheten att införa aktivitetsplikt för arbetslösa vuxna med försörjningsstöd. Efter regeringsskifte i mars 2023 breddades uppdraget till att omfatta alla vuxna med försörjningsstöd. Ett tilläggsuppdrag lades även till att utreda vilka samhällsnyttiga insatser som kan ingå i ett aktivitetskrav. Fokus har varit att föreslå hur ett aktivitetskrav kan implementeras, snarare än om det bör införas.

Kommunstyrelsen har remitterat förslaget till ett antal instanser, bland annat Farsta stadsdelsnämnd, för yttrande senast den 21 januari 2025.

Remissen i sammanfattning

I promemorian föreslås ett aktivitetskrav för vuxna män och kvinnor som uppbär försörjningsstöd. I april 2022 gav Regeringskansliet en utredare i uppdrag att analysera och föreslå hur ett tillägg om aktivitetsplikt kunde införas i socialtjänstlagen. I den ursprungliga uppdragsbeskrivningen skulle aktivitetsplikt företrädesvis riktas till arbetslösa vuxna kvinnor och män som står till arbetsmarknadens förfogande och uppbär försörjningsstöd. I mars 2023, efter regeringsskiftet, ändrades uppdraget till att utredaren skulle utreda ett aktivitetskrav som riktas till vuxna män och kvinnor som tar emot försörjningsstöd. I tilläggsuppdraget ska utredaren även analysera och ta ställning till vilka samhällsnyttiga insatser som kan ingå i ett aktivitetskrav.

Utredarens uppdrag har varit att utreda hur, inte om, ett aktivitetskrav inom försörjningsstödet kan införas. Det innebär att utredningen inte övervägt behovet av ett aktivitetskrav. Utredningen har identifierat skäl för ett aktivitetskrav. Det handlar om att tidigt bryta passivitet hos den som uppbär försörjningsstöd, att stärka rättssäkerhet och likformighet, att motverka att försörjningsstödet blir en permanent försörjning och att ta tillvara potentiell arbetskraft. Utredningen ser flera utmaningar och risker med aktivitetskrav i linje med utredningens uppdrag. Aktivitetskravet ska vara ett komplement till andra insatser, det är en utmaning inte minst i relation till arbetsmarknadspolitik. Aktiviteterna ska vara meningsfulla och på heltid, vilket kan vara svårt i praktiken givet begränsade offentliga resurser. En målsättning om ökad tydlighet och likformighet ska dessutom vägas mot intresset av flexibilitet och anpassningsbarhet. Det senare följer av att både kommuner och de individer som kan komma i fråga för aktivitetskravet har mycket varierande behov och förutsättningar.

Utredningen sätter i övervägandena också aktivitetskravet i ett bredare politiskt perspektiv och pekar på vissa möjliga alternativa politiska vägval mot bakgrund av aktivitetskravets koppling till arbetsmarknadspolitik.

Situationen där kommunerna i praktiken blir skyldiga att ge individer som får inget eller begränsat stöd av Arbetsförmedlingen kompletterande försörjningsstöd, samtidigt som kommunerna inte har möjlighet att själva ge stöd, ställa krav eller erbjuda aktiviteter skapar kommunal frustration och systematisk friktion. Utredningen konstaterar att det krävs mer genomgripande reformer än ett aktivitetskrav för att hantera utmaningar kopplade till underliggande arbetsmarknadspolitiska tillkortakommanden, grundläggande ansvarsfördelning mellan stat och kommun och

juridiska och institutionella hinder för närmare, operativ samverkan mellan kommuner och Arbetsförmedlingen.

Mot bakgrund av de utmaningar och risker utredningen identifierar lämnar utredningen ett alternativt förslag avseende målgrupp för aktivitetskravet. Utredningens huvudförslag tar tydligt fasta på en generell målsättning om faktisk heltidsaktivitet för vuxna som uppbär försörjningsstöd. Alternativförslaget tar utgångspunkt i vissa praktiska utmaningar med att få ett aktivitetskrav att fungera effektivt, och siktar primärt på att bryta passivitet i grupper av försörjningsstödstagare som i dag helt saknar aktivitet.

Huvudförslag: Införande av aktivitetskrav

Socialnämnden föreslås bli skyldig att tillhandahålla aktiviteter för alla vuxna som uppbär försörjningsstöd sedan minst två månader. Aktiviteterna ska motivera individen att närma sig arbetsmarknaden och förbättra språkliga förutsättningar för arbete. Det innebär arbetsplatsförlagd praktik inom kommunal verksamhet och stödjande till aktivt jobbsökande. Deltagande ska motsvara upp till 40 timmar per vecka, men anpassas till individens förmåga och familjesituation. Undantag ska tas för personer med heltidssysselsättning i arbete, studier eller andra program eller personer med sjukersättning, pensionärer eller föräldralediga med barn under ett år. Om personer utan giltigt skäl avstår från aktiviteter kan socialnämnden reducera eller avslå försörjningsstödet.

Alternativt förslag: Begränsad målgrupp

Ett alternativt förslag är att exkludera personer som deltar i Arbetsförmedlingens aktiviteter, även om de inte är på heltid. Detta skulle minska kommunernas administrativa börda och överlappning mellan stat och kommun.

Tillsyn och uppföljning

För att säkerställa att aktivitetskravet efterlevs föreslås att Inspektionen för vård och omsorg (IVO) ska utöva tillsyn och utfärda sanktionsavgifter vid brister. Socialstyrelsen ska ansvara för föreskrifter och uppföljning och skapa en delegation för att stötta kommunerna vid införandet genom kunskaps- och metodstöd samt statsbidrag för systemutveckling.

Ekonomiska konsekvenser

Enligt huvudförslaget uppskattas kommunernas kostnader för aktiviteterna till cirka 3,17 miljarder kronor per år och för alternativförslaget cirka 2,9 miljarder kronor. Staten förväntas täcka kommunernas kostnader enligt den kommunala finansieringsprincipen. Ytterligare kostnader uppstår för IVO,

Socialstyrelsen och Arbetsförmedlingen gällande tillsyn, samordning och systemutveckling.

Bedömning

Förslaget bedöms leda till kortare perioder av bidragsberoende och fler individer i egenförsörjning. Det kan även minska friktionen mellan stat och kommun genom att ge kommunerna bättre möjligheter att agera för arbetslösa som inte får tillräckligt stöd från Arbetsförmedlingen. Samtidigt identifieras risken att aktivitetskravet blir en temporär lösning på strukturella problem inom arbetsmarknadspolitiken.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för individ- och familjeomsorg.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen ställer sig positiv till att personer som får försörjningsstöd deltar i meningsfulla aktiviteter i syfte att närma sig arbetsmarknaden, något som många vill och behöver. Socialtjänsten i Stockholm har idag ett etablerat nära och effektivt samarbete med Jobbtorg Stockholm. Genom insatser som coachning, vägledning och anpassade arbetsmarknadsprogram får individen stöd för att komma närmare arbetsmarknaden och egen försörjning.

Vi ser dock utmaningar för kommunen, att med befintliga resurser, tillhandahålla insatser/aktiviteter på heltid. Ska kravet fungera behöver insatserna vara kunskapsbaserade och ha bevisad effekt. Samtidigt behöver det finnas ett välfungerande samspel med Arbetsförmedlingen för att undvika avbrott. Finansiering till kommunerna behövs för att kunna genomföra detta.

Ett resonemang som saknas är att arbetslösa personer som erhåller försörjningsstöd inte sällan har andra underliggande svårigheter som gör att man inte kommer vidare ut i arbete, även om de i kommunen system kodas som arbetslösa. Ofta finns behov av parallella insatser, både arbetsfokuserande och hälsofrämjande insatser. Det är därför av vikt att regeringen i förslaget om aktivitetskrav även lägger fokus på uppdrag, organisation och samverkan mellan kommun, Arbetsförmedling, Försäkringskassan och regionen så att fler personer får tillgång till samordnat stöd mellan alla berörda parter som svarar mot dagens behov och myndighetsuppdrag.

Det är även önskvärt att det ges tillit till kommunerna att själva få bedöma om en individ bör omfattas av aktivitetsplikten på heltid eller inte för att möjliggöra detta.

Förvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Fredrik Karlsson
Tillförordnad Stadsdelsdirektör
Farsta stadsdelsförvaltning

Therese Grahn
Avdelningschef
Farsta stadsdelsförvaltning

Bilagor

Promemoria Aktivitetskrav inom försörjningsstödet – för arbete, egenförsörjning och nationell likformighet

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Fredrik Karlsson, Tillförordnad stadsdelsdirektör	2024-12-13
Therese Grahn, Avdelningschef	2024-12-13